

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

In Amos, Abdiam, Et Ionam Prophetas, Commentarij Francisci Lamberti Auenionensis

Lambert, François

Argentorati, 1525

VD16 B 3868

Pars Octava. Octauo, Deus dicit se nolle placari ullis eorum operibus, sed eos omnino in captiuitatem ituros.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35983

morderetur, sicq; uitans malum unum in aliud decedit. **Ex** quibus probat, quod prädixerat, nempe quod dies **Domini** tenebræ, & non lux &c. **Hec** de carnalibus ex **Israël**, quæ uere de uniuersis incredulis et hypocritis capiuntur. Nam quid omnis eorum conuersatio, nisi perpetuus casus, à malo in malum, atq; à scelere in scelus, etiam si id per cæcitatem non sentiant? **Multa** enim sunt peccatorum incredulorum, scil. flagella. **Psal. 31.** Soli quippe increduli peccatores & iniusti dicuntur. **Cæterum** quod ad fideles spectat, fide illis peccata remittuntur, & non imputantur, unde iusti, sancti, beatiq; dicuntur. **Nunc Psal. 31.** Beatorum remissæ sunt iniquitates, & quorum tecta sunt peccata. **Beatus** uir cui non imputauit Dominus peccatum. **Ob id Paulus** de ipsis ait. **Roma. 8.** Nulla est condemnatio, his qui sunt in **Christo IESU.**

P A R S O C T A U A.

Odi & proieci festiuitates uestras, & non capiam odorem cœtuum uestrorum. **Quod** si obtuleritis mihi, holocaustomata & munerera uestra, nō suscipiam, & uota pinguium uestrorum, non respiciam. **Aufer** à me turmultum carminum tuorum, & cantica lyræ tuæ non audiam.

Hic abiicit omnia, per quæ hypocritæ & increduli, in erroris spiritu, se putant apud deum misericordiam consequi

sequi posse. Et primum quidem festiuitates. Secundo congregaciones. Tertio uictimias. Quarto cantica. Simile ferè habes, sed paulo copiosius, Esa. i. Solennitates uestras odiuit anima mea &c. Nac omnia quantumlibet à Deo instituta ei displicuere, quod absq; spiritu & fide essent. Quod si ita est, quid putas de his esse, quæ simul et absq; fide, & non Dei, sed nostro instituto facimus? Eiusmodi impietatibus laborauit totus Christianorum orbis seculis multis. Proinde solennitates nostræ execrabiles fuisse coram Domino, in quibus si alio quouis tempore, Deo & ueritati summe contradicitur, & illius sacratissima iussa calcantur, id tum uel multo maxime fit.

Demum Synodos, conuentus, siue consilia nostra abominatur, quod ad eius Ecclesiam spectare non possint. Dicebamus olim, à spiritibus impostoribus seducti, & sine Dei eloquiorum testimonio: Sacrosancta generalis Synodus. N. in spiritu sancto legitime congregata, uniuersalem Ecclesiam representans. Rectius autem & uerius dixissemus: Prophana & eadem abominabilis Synodus. N. in spiritu Satanae, subdole congregata, uniuersalem Antichristorum synagogam representans. Nam quomodo sacrosancta, in quibus ferè nihil, quàm prophana aguntur? Quod si contingit aliquid agere de celestibus, omnia prophane & sine uera pietate aguntur. Quomodo autem congregata in spiritu sancto, cum uniuersa contra eundem spiritum definire præsumat? Demum quomodo refert Ecclesiam Dei, cum nihil agat ex Dei spiritu & ueritate? olim

uerbo, quo solo **Dei** Ecclesiam regi necesse est.

Victimas quoq; nostras detestatus est, & abiecit, quòd à nobis confictæ essent. **Fecimus** è salutis testamento & signo, sacrificium, quod non licuit, & nos ipsos **Deo** minime sacrificauimus, in odorem suauitatis, quod ad salutem necessum fuit. Proinde recte de nobis præscriptus de uictimis sermo, non minus quàm de carnalibus ex **Israël** capitur. **Uidem** & quæ de eisdem **Esaiæ. 1. Malach. 1. & 2.** habentur, de quibus plenius **Malach. 1. Deo** uolente agemus.

Ceterum, quod ad **Cantica** & organa hactenus in **Ecclesijs** habita pertinet, quis adseret illa grata fuisse **Deo**, cum sine **Dei** uerbo & fide, ac incomparabili superstitione, omnia essent, & hi præ cunctis, **Antichristi** & hypocrite fuerint, qui magis hæc frequentarunt? **Risus, ioci, detractiones, cachinni, aliorum contemptus, & id genus alia multa, præter id, quòd eorum cor longè est à Deo, ita ter psallendum apud eos ordinarij sunt. Ipsam quoq; psallendirationem, quæ ab intus est, & quam Deus maxime exigit, spernunt, & quid psallant nesciunt, bestie insignes. Et quis enumerare sufficeret abominationes eorum, qui tantum multiloqui sunt, sapientiam Dei nescientes, quibus sat est, si ab alijs multum orasse putentur. Qui ergo fieret, ut placerent Domino cantica eiusmodi perditis gentis? Benedictus Dominus, qui electos suos, ab eisdem nunc dignatur facere alienos. Siquidem tanta in illis impietas est, ut nò minus, quin potius multò magis, ipsis, quàm olim **Israëlitis**, dictum non dubitem: **Aufer à me tumultū****

G carminum

FRANC. LAMB. IN AMOS

carminum tuorum, & cantica lyrae tuae non audiam. **Tu**
multum uocat, quod sine spiritu clament, & ululent. **Hic**
tumultum praecipit auferri, quem reprobat, & dicit se non
auditurum lyrae cantica, hoc est, non grata habiturum.
Et reuelabitur quasi aqua iudicium, & iustitia,
quasi torrens fortis.

Sensus est: Manifestissime iudicaberis, & multo impetu,
ac quemadmodum aquarum inundationes subito irruunt,
& terram implent, ita & tu malis impleberis. **Et**
iustitia, id est, punitio iustissima, reuelabitur subito & uehementissime,
sicut torrens magnus & fortis, suo impetu
quae occurrunt, uastans.

Recte autem ipsum incredulorum & hypocritarum
iudicium, aquae inundanti ac forti torrenti adsimilatur:
nam quemadmodum haec sepe, dum nihil tale speratur, su-
perueniunt, ita & iudicium Dei, subito super impios cadit.
Sic Dei misericordia reuelari incipit, & sensim profusus
reuelabitur iudicium Antichristorum.

Nunquid hostias & sacrificium obtulistis mihi
in deserto quadraginta annis, domus Israel:
Et portastis tabernaculum Moloch uestri,
& imaginem Idolorum uestrorum, sydus Dei uestri,
quae fecistis uobis. **Et**
migrare uos faciam trans Damascum,
dicit Dominus, Deus exercituum
nomen eius.

Liquet

COMMENTAR. CAPVT V. 10

Liquet Num 7. Principes tribuum duodecim, ad Dei imperium munera & animalia sacrificanda, in tabernaculi dedicatione obtulisse, & præter idem tempus non dubium, quin & aliâs sacrificia et uictimas imolarunt. Quid est ergo, quod hic dicit: Nūquid uos ò domus Israël, obtulistis mihi in heremo annis quadraginta hostias et sacrificiū? Magna profecto difficultatis est hic locus, etiā si nō nullis facilis uideatur. Nimirū non euacuatur hic scrupulus, per id quod quidam ait: Pauca p̄ totos quadraginta annos obtulerunt, et quod parū est, pro nihilo supputatur. Neq; priorib; quadrat, quod Rabbi Solomon & alij cum eo, uolunt hic, portastis pro portabitis esse positum, adserētes, quod sit propheta, q̄ *Israēlitæ* cū in *Assyrios* captiui ducerentur, cogentib; aduersarijs, esēt portaturi idola, que coluerant, ut agnosceretur, q̄ per ea ab *Assyriorum* manu, seruari non possent. Huic quippe enarrationi non cōuenit huius textus allegatio à *D. Stephano. Actorum. 7.*

Igitur, quo facilius hic locus & similes capiantur, est obseruandum, quòd duplices fuere *Israēlitarum Patres*, itidem & duplices ex eis filij. Primi Patres fuere sancti, nempe, *Abraam, Isaac, Iacob, Moses, Dauid,* & similes, & post eos *Apostoli sancti*, ac primi *Christi discipuli*, ac quotquot uerbi sancti ministerio, *Ecclesiæ filios* congregant: eorum autem filij, quotquot illorum fidem secuti fuerunt, atq; sequuntur. Secundi, *Patres carnales & increduli* extiterunt, nempe hi, qui à principio *Mosi,* & *Prophetis,* ac *Apostolis Dei* obstiterunt, quorum filij sunt, quicumq;

eorum infidelitatem sunt imitati. **Primi Patres** in Scripturis passim adpellantur, sancti, iusti, **Propheta dei**, **Patriarcha**, **senes populi Dei**. **Esaie. 3.** **Annunciantes pacem & bona.** **Esaie. 10.** **Præpositi iustitie.** **Esaie. 60.** **Qui simul cum eorum ueris filiis uocantur,** sponsa & amica **Dei.** **Canti. 4.** **Concilium iustorum.** **Psal. 110.** **Montis domus Domini,** in uertice montium, **Esaie. 2.** & **Mich. 8.** **Domus Iacob,** siue **Israël,** **regnum Dauid** & **solum eius.** **Esa. 9.** & **Luc. 1.** **Domestici Dei,** & **sanctorum ciues.** **Ephes. 2.** **Ecclesia sanctorum.** **Psal. 88.** **Lapides uiui.** **Pet. 2.** **genus electum,** et **populus ac ciuitas Dei.** **Psal. 100.** **Fideles terræ.** **Psal. 80.** **Vinea electa.** **Hier. 2.** **Vinea Domini Sabaoth.** **Psal. 79.** & **Esa. 5.** **Generatio querentium Deum.** **Psal. 24.** **Congregatio,** quã possedit ab initio. **Psal. 73.** **Quorum filij uocantur specialiter,** semẽ uerũ, **electæ dei uineæ.** **Hier. 2.** **Germen eius delectabile.** **Esa. 5.** **Semen Abrahæ.** **Act. 3.** & **Rom. 9.** **Promissionis filij.** **Rom. 9.** & **Gal. 3.** **Filij lucis.** **Lu. 16.** **Filij nati ex Deo.** **Ioã. 1.** **Nati ex spiritu.** **Ioã. 3.** **Secundum quoq; Patres,** cum eorũ filijs, nominib. præscriptis oppositiß. adpellantur, quæ pius lector nullibi in sacris literis non offendet. **Verum id tantum recensere uoluimus,** quod **impij adpellantur,** uiperæ: eorum autem filij, **semen impiorum,** & **genimina uiperarum.**

Porrò, quemadmodum sancti qui nunc sunt, **promissionum ac benedictionum olim sanctis reuelatarum sunt filij,** ita **impij & genimina uiperarum,** filij sunt **maledictionum primis eorum uiperis,** hoc est, **progenitoribus cognationum**

entium, ac contra eos reuelatarum. Et quemadmodum electi participes sunt omnium timentium Deum. Psal. 118. etiam eorū qui præceſerunt, et quæ à reliquis ſanctis ſunt facta, ipſi quoq; feciſſe dicuntur, quòd illis placeant, ita reprobi, carnales, et increduli, participes dicuntur, omnium qui paris ſunt animi, etiam eorum qui illos anteceſerunt, et quæ ab eis facta ſunt, ipſi quoq; feciſſe dicuntur, eo quòd adprobent, et illis placeant, quæ alij perperam geſſerunt. Proinde ſcribis & Phariſeis ait Dominus Lu. 11. Veh uobis, qui ædificatis monumēta Prophetarum, patres autem ueſtri occiderunt illos. Profecto teſtificamini, quòd cōſenſeritis operibus patrum ueſtrorum. Quoniam illi quidem occiderunt eos, uos autē ædificatis eorum ſepulchra. Quia enim non minus odiebant ueritatē homicidis illis, & in hypocriſi eorū ſepulchra ædificabant, quaſi non illis peiores eſſent, patrumq; ſuorū homicidijs, et laudem, & queſtum à plebeculis uenabantur, recte eiſdem conſenſiſſe dicuntur. Verum hunc locum apud ipſum Lucā latius enarrauimus.

Pari ratione carnales & increduli ex Iſraēl, qui Amos temporibus erāt, pro erratis & immundicijs ſuorum progenitorum, ab ipſo carpuntur, q; paris & animi & uitæ eſſent, ac quæ ab alijs facta erant, modis omnib; adprobarent. Ait autem: Nunquid hoſtias & c. Perinde atq; diceret: Minime. Nam tametsi in faciem multa obtulerunt patres ueſtri, & uos in illis toto quadraginta annorum tempore, ueruntamen tam impure ſuerunt ipſæ uictimæ ueſtræ, ut pro nullis coram me haberentur. Externe quidem

¶ 3 offerbatis

offerrebatis, sed absq; fide, spiritu, & ueritate. Quorum
autem eiusmodi hostiæ coram me, qui ueritatem semper di-
lexi. Psal. 50. & proborenes & corda. Hier. 11. ac corda
psa maxime à seruis meis exigo? Ergo non obtulistis mihi
in ueritate, sed in mendacio. Indubie quidem fideles nō mil-
li, hostias mihi suauissimum me corda eorum cōmone facien-
te obtulerunt, sed hi nō fuerunt patres & uiperæ, à quibus
geniti estis. Vos ex patre Diabolo, ac uiris diabolicis profe-
cti estis, cum quib; pleni estis mendacio, & omni impieta-
te. Et cum adsereretis, q; mihi offerretis uictimas uestras,
simul portastis, id est adprobastis, amastis, suscepistis, ad
ut Septua. habent, adsumpsistis, ad adorandum, uestre Mo-
loch, id est idoli Moabitariū, quem uobis pro Deo elegistis,
tabernaculum. i. e. dem. Quicquid enim homines amant, et
bonum esse adfirmant, quasi ab eis portatur. Portastis quo-
que & adsumpsistis imaginem idolorum uestrorum (multi
ta enim idola coluerunt) maxime autem sydus dei uestri
Luciferum, quem pro deo coluistis, & colitis. Ferunt mo-
nulli, q; Saraceni hoc idolum etiam hodie colant.

Summa: Carpit eos, quòd putarint, se simul posse co-
lere Deum & idola, ac utrisque imolare. Sed nemo potest
Deo seruire & Mammonæ. Luca. 16. Et in hunc sensum
adlegatur à Diuo Stephano Actorū. 7. Et uitulum, in quo
fecerunt in diebus illis, et obtulerunt hostiam simulacris,
& lætabantur super operibus manuum suarum. Conuer-
tit autem se Deus, & tradidit eos, ut colerent militiam
li sicut scriptum est in libro Prophetarum. Num uictimas
& hostias

Et hostias obulistis mihi annis quadraginta, in deserto, domus Israël? Et suscepistis tabernaculum Moloch, et sy dus Dei uestri Rempham, figuras quas fecistis, ad adorandum eas. Et transferam uos ultra Babylonem. Hunc textum sumpsit ex Septuaginta, qui paucis differt ab Hebreo, tamen si eadem ueritas manet. Rempha est stella Lucifer, aut Venus. Caterum quod adiecit: Transferam uos ultra Babylonem, quidam putant corruptum à scriptoribus nec unquam à beato Stephano ita dictum, quòd neq; in Hebreo agatur de Babylone, sed de Damasco, per quam Syriam capimus: nam caput Syriæ Damascus. Esa. 7. A quorū sententia non omnino longe sum. Verum si quis adserit Stephanum non inaspe Babylonem, nolo cōendere Nam et terra nonnulla, ad quam translati fuerunt multi ex filiis Israël, ultra Babylonem erant, ut à Syriæ pars, maxime autem Medi et Persæ.

Quia ergo Israëlita Deo summi et idolis imolabant, eorum hostiæ execrabiles erant. Propter quod dicitur Sophoniae primo: Disperdam eos, qui adorant super tecta militiam cæli, et adorant et iurant in Melchon. Melchon idem est qui et Moloch, ne npe abominatio filiorum Ammon. 4. Regum 23. Qui ergo noluerit abominabilis esse coram Domino, idcoq; male perire, soli Deo toto corde inhereat. Frustra enim, umò in æternam pernitiam, multis, heu seculis, alia ab ipso Deo colunt, et in ea fiduciam habuit, totus ferè Christianorum orbis. Scriptum quippe est Esaie 28. Coangustatum est stratum, ita ut alter de

FRANC. LAMB. IN AMOS

cidat, & pallium breue, utrunque operire non potest. Metaphorica locutio est, qua Deus ostendit, nunquam fieri posse, ut alienus ab eo, simul cum eo in cor hominis admittatur, ut scilicet illi simul & alijs quisquam fidat, & adficiatur, atque ut pariter in eum & alia speret, ac fiducia am habeat.

CAPVT SEXTVM.

Capitis summarium. Primo prophetat aduersum Primores ex Israël, & eorum grauisima crimina carpit, eorum captiuitatem prænuncians. Secundo, iurat se impleturum, quæ aduersum Israël prædixerat, plenius ipsa mala describens. Tertio, dicit eos impediendos, ne quicquam prosperum efficiant, & undique in eorum terris conterendos.

PARS PRIMA.

Veh uobis, qui opulenti estis in Sion, & confiditis in monte Samariæ, Optimates, capita populorum, ingredientiæ pompatice domum Israel.

Nihil tam frequenter in arcanis literis reperies à domino reprobati, atq; damnari, sicut impiorum diuitum superbiam atq; tyrannidem. Nimirum uita de illos ad Deo seruiendum promptiores esse oportuit, ut felices